

Z knižních novinek Katedry filosofie

Studia philosophica. 2014, vol. 61, iss. 1, pp. 74-76

ISSN 1803-7445 (print); ISSN 2336-453X (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130029>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

výše uvedenému předpokladu. Cílem mého příspěvku bylo ukázat, že egoistický zájem nepředpokládá ani možnost anticipace budoucích zkušeností navzdory druhému výše uvedenému předpokladu. Na několika příkladech ukazují, že egoistický zájem může být racionální, i když bytost, o kterou zájem vykazují, nemá či nemůže mít žádné zkušenosti (například je v kómatu), nebo (což je poněkud kontroverznější) již vůbec nežije. Ke zdůvodnění tohoto přesvědčení využívám prostředků tzv. narativní teorie osobní identity a tezi o možnosti posmrtné újmy.

Radim Bělohrad

Z knižních novinek Katedry filosofie

Jan Zouhar – Helena Pavlincová – Jiří Gabriel, *Česká filosofie v letech 1945–1948*, Brno: Academicus 2013, 300 s.

Osvobození Československa v roce 1945 přineslo obnovení filosofického života na vysokých školách a rozvoj publikační a ediční činnosti v oblasti filosofie. Povaha naší tehdejší filosofie byla určována polemikami a diskusemi nejen k nejrůznějším čistě filosofickým, ale i dobově podmíněným širším společenským a kulturně politickým otázkám.

Kniha ukazuje, jaký zásadní význam pro český filosofický život po osvobození republiky měla obnova jeho institucionálního zabezpečení. Na prvním místě šlo o znovuotevření Univerzity Karlovy v Praze a Masarykovy univerzity v Brně a v 1946 o zahájení činnosti nově ustavené Palackého univerzity v Olomouci. V rámci jejich filosofických fakult působila speciální filosofická pracoviště, která zabezpečovala obsah studijních plánů oborového studia filosofie.

Svědectvím o vzrušené době a osudech institucí a myslitelských osobností jsou paměti účastníků tehdejších politických událostí a myšlenkových sporů. Kniha připomíná paměti A. Dratvové, A. Kolmana, Z. Kalisty, M. Nováka, F. Weyra, V. Kubeše, V. Černého a I. A. Bláhy.

Pozornost je věnována institucionální základně filosofické práce (filosofické semináře na vysokých školách, Jednota filosofická) a především časopisům a filosofickým pracím, které svým obsahem a zaměřením tematicky a typologicky reprezentují povahu a obsah změn, ke kterým v letech 1945–1948 v naší filosofii došlo. Mezi časopisy, které se věnovaly filosofii, jsou zmíněny *Česká mysl*, *Filosofická revue*, *Křesťanská revue*, *Kritický měsíčník* a další.

Další část Směry, problémy, polemiky se věnuje některým obsahovým otázkám tehdejšího filosofického života a zabývá se tématy Existencialismus a české myšlení, Marxismus, Křesťanský humanismus, Český strukturalis-

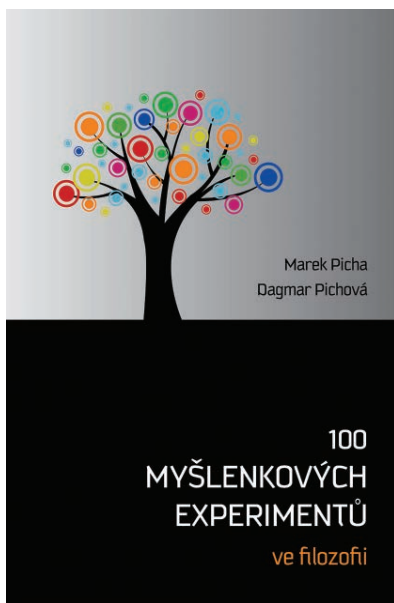
mus, Návrat k TGM, Dobové ohlasy na Rádlovu Útěchu z filosofie, Umění a filosofie (Umělecká osobnost, Osvobozování života a poezie: Karel Teige, Svoboda umělecké tvorby).

Analýza myšlenkového vývoje v letech 1945–1948 ukazuje, jak byla pluralita filosofických stanovisek postupně vytlačována nástupem marxistických myšlenkových tendencí a jak byly spouštěny mechanismy jednostranné ideologizace filosofického myšlení a humanitních disciplín. Závěr tohoto období, události po únoru roku 1948, přinesl mocenské zásahy proti osobnostem nekomunistických myslitelů, proti vysokoškolským a edičním institucím.

Marek Picha a Dagmar Pichová, 100 myšlenkových experimentů ve filozofii, Praha: Dybbuk 2013, 192 s.

Filosofové rádi vyprávějí smyšlené příběhy. Používají je jako argumenty, jimiž podporují tvrzení o světě, o společnosti, a také o tom, jak bychom měli či neměli jednat. Říkají tomu myšlenkové experimentování. V této knize najdete sto slavných myšlenkových experimentů, které se týkají povahy prostoru a času, podstaty krásy, dobra, svobody, náboženství a osobní identity; najdete zde také smyšlené příklady zkoumající hranice lidské mysli, poznání, jazyka a spravedlnosti. Všechny myšlenkové experimenty jsou doplněny schematickými rozborů, jež zachycují jádro příkladu, očekávaný výsledek a použití daného experimentu v širší argumentaci.

Břetislav Horyna, *Bory šumí po skalínách*, Olomouc: Periplum 2013, 160 s.

Knížka *Bory šumí po skalínách* se věnuje problematice střední Evropy, jejích charakteristik, možností identifikace a jejího seberozumění. Pojem střední Evropy má mnoho politických, historických, sociologických, geografických a uměleckých souvislostí, které jsou v knížce interpretovány pod zorným úhlem středoevropských literatur, zejména literatury exilové. Součástí tohoto vymezení je rovněž úvaha nad podobou a specifiky střední Evropy ve vztahu k Západu a na straně druhé k Východu, jenž tvoří tradiční referenční rámec významu pojmu střední Evropy. Jako konkrétní příklad polemik o vyjasnění úlohy a postavení České republiky v těchto geopolitických souvislostech je vyložena dobová diskuse mezi Milanem Kunderou a Václavem Havlem. Také z ní vyplývá otázka, která řídí celkovou intenci knížky: existuje doopravdy jednotný středoevropský prostor, který by určovaly charakteristické, nedovozené vlastnosti a hodnoty?

